

Jean – Jacques Glassner – Chroniques Mesopotamiennes, Paris, Les Belles Lettres, 1993, 305 p., 9 tabele

Studiul orientalisticii în general, al asirologiei în special s-au îmbogățit în 1993 cu un volum de o deosebită valoare, fapt ce reiese și din titlu „Cronicile mesopotamiene“, 52 de texte eșalonate pe o perioadă cuprinsă între sec. XXI–II î. e.n., fac din volumul editat de prestigioasa editură Les Belles Lettres un veritabil corpus de documente privind istoria și istoriografia veche a Orientului Apropiat.

Volumul este structurat în trei părți ce cuprind 11 capitole urmate de note și o bogată bibliografie selectivă.

Prima parte a volumului este de fapt un eseu privind apariția scrisului istoric, cauzele care au determinat apariția acestuia, dezvoltarea și evoluția lui. Nuanțarea ideii de istorie, de necesitatea păstrării în scris a unei tradiții pentru a legitima actele suveranilor diferitelor orașe – stat orientale, constituie o valoroasă trecere în revistă și analiză atentă a detaliilor privind: redactarea, locul, timpul, numele scribilor, etc., detalii fundamentale uneori pentru datarea sau încadrarea cât mai exactă a documentului.

A doua parte, structurată în cinci capitole, este consacrată: definiției, conținutului, genezei și diacroniei documentelor analizate. Cu alte cuvinte unde, când, cum au fost redactate documentele, caracteristicile lor în funcție de perioada redactării și probleme legate de critica internă a textului (grafie, greșeli, filiații).

De o erudiție deosebită este capitolul consacrat diacroniei. Textele sunt analizate comparat, această analiză fiind însoțită de câteva tabele foarte utile în formarea unei imagini despre evoluția textelor.

Pentru cititorul avizat, partea cea mai „căutată“ a lucrării este partea a treia. Ea conține textele integrale ale documentelor aflate, după explicația editorului, pentru prima dată în traducere franceză.

Fiecare document este prezentat în totalitate, acestei prezentări adăugându-se rubricile de: Surse, Bibliografie, Variante, Limbaj, Conținut.

Cel mai important text din această culegere este: „La chronique de la monarchie une“ sau „Lista regală sumeriană“, documentul publicat pentru prima dată de Th. Jacobsen (The Sumerian King List, Chicago, 1964), este redat de Glassner după manuscrisul G cu mai puține lacune, cu toate că manuscrisul B a fost și este considerat cel mai complet.

Am menționat **Lista regală sumeriană** ca principal document, deoarece asirologii de talie mondială – între care Th. Jacobsen, K. Wilke, P. Michalowski și S. N. Kramer – o consideră ca stând la baza stilului „cronicăresc“ dezvoltat în vechiul

Orient Apropiat. Importanța lui rezidă și în faptul că se păstrează în 15 copii, ce provin din cele mai variate regiuni: Nippur, Kis, Susa, Tall – Leilân (anticul Subat – Enlil). Copii aparținătoare în marea lor majoritate perioadei Isin – Larsa. Influența exercitată de acest text fiind covârșitoare, el rămâne ca principal reper în producția istoriografică a Mesopotamiei.

Un alt aspect deosebit de interesant este acela al Popoarelor Mării, subiect destul de controversat al pre- și protoistoriei universale ce poate fi urmărit în izvoare de primă mână, cum sunt: **Cronica regală babiloniană**, **Cronica eponimă a primului mileniu** (redactată în asiriană, cuprinde eponimii dintre 858–699 î.e.n.)

O altă informație deosebit de interesantă este furnizată de o tabletă ce narează începuturile domniei lui Šamaš – Šuma – ukin (680 î.e.n.): „în al doilea an al domniei (687 î.e.n.), cimrierii sunt stabiliți în Subuhnu“, regiune încă neidentificată. Se știe că cimrierii au fost oarecum „colonizați“ în această regiune, mai ales datorită luptelor interne ce domină primii patru ani de domnie a lui Šamaš – Šuma – ukin.

Ușor de citit, cu atât mai mult cu cât autorul nu se pierde în disertații și comparații de natură epigrafică, etimologiile și evoluțiile semnelor de la o perioadă la alta fiind lăsate în seama epigrafiștilor. Stilul concis, simplu, analogiile prezentate, explicațiile și mai ales bogatul aparat critic fac din această lucrare nu numai un util instrument de lucru ci mai ales un model de urmat în cercetarea și critica textului antic.

de Călin Ghemiș

Szakács Margit, *Fényképészek és fényképésműtermek Magyarországon (1840–1945)*,

Magyar Nemzeti Múzeum, Budapest, 1997, 303 p.

Muzeograf de prestigiu și cunoscută cercetătoare din domeniul istoriei fotografiei, autoarea, Dr. Szakács Margit, reia și dezvoltă în acest volum o cercetare mai veche, ale cărei prime rezultate au fost publicate în 1974 și 1983.

Este vorba de cercetarea atentă și competentă a fondului de fotografie veche păstrat în Fototeca Istorică a Muzeului Național Maghiar [Magyar Nemzeti Múzeum Történeti Fényképtára], cea mai vastă colecție de fotografie istorică de pe teritoriul Ungariei, însumând în jur de 150.000 de piese.

Pentru lămurirea cititorului, în preambulul cărții se face și un scurt istoric al acestei arhive fotografice, începând cu 1874, când a fost înregistrată prima fotografie și până la ora actuală, când colecția funcționează chiar în clădirea centrală a Muzeului Național Maghiar.

În continuare, autoarea reproduce cele două studii apărute anterior (1974, 1983), reintroducându-le în circuitul științific, întrucât, publicate fiind la vremea respectivă, din motive obiective, într-un loc ce nu avea în aparență nici o legătură cu istoria fotografiei (e vorba de revista Muzeului Maghiar al Mișcării Muncitorești), ele sunt